V. XIV-XVII A. KAPINYNAI

Dalius Ribokas

RUKLIŲ SENKAPIŲ TYRINĖJIMAI

Senkapiai yra Ruklių kaimo (Utenos raj., Daugailių apyl.) rytinėje dalyje, 350 m į pietryčius nuo kelių Radeikiai-Antandraja ir Sudeikiai-Rukliai sankryžose. Jie yra didelėje, pailgoje kalvoje ir vietinių gyventojų vadinami Milžinkapiais. Kalvos šiaurinė dalis apaugusi medžiais, o pietinė buvo ariama. Kalvos pietinis ir pietrytinis kraštai nukasti statant fermas.

Iki 1988 m. tiksli senkapių vieta nebuvo žinoma. Duomenų apie radinius nebuvo. 1988 m. rugpjūčio mėn., čia pradėjus statyti fermas, nukasant kalvos kraštą, rasta žmonių kaulų. Apie tai pranešta Utenos kraštotyros muziejui (toliau - UKM). Nuvykus į vietą, nenukastoje šlaito dalyje aiškiai matėsi kapų duobės, o tarp išvirtusių kaulų buvo rastas akmeninis galąstuvėlis.

Atlikti žvalgomieji tyrinėjimai. Iškasta 8,6 m^2 perkasa. Rasti du suardyti XV-XVI a. kapai. Laidota galva į pietvakarius (240°). Prie griaučių aptikta po geležinį įtveriamąjį peilį. Po tyrinėjimų į UKM pateko odinės piniginės su žalvario papuošimais fragmentas, rastas išvežant žemes iš statybų teritorijos.

1989 m. UKM tęse Ruklių senkapių tyrinėjimus. Iškasta 20 perkasų (166,75 m^2 plotas), rastas 31 kapas. Kapai buvo nuo 0,2 iki 0,8 m gylio duobėse. Mirusieji daugiausia laidoti galva į pietvakarius (21 kapas) 220-260°. Galva į vakarus palaidoti 3 mirusieji, į šiaurę - vienas, į šiaurės vakarus - 3, galva į šiaurės rytus palaidoti 4 mirusieji. Ne visuose kapuose griaučiai pilni. Kapuose Nr. 11, 20-21,

29-32 mirusiųjų kaukolių nerasta. Kapuose Nr. 16 ir Nr. 27 aptiktos tik kaukoles.

Tik 10 kapų rasta įkapių. Kape Nr. 5 aptikti du įtveriamieji peiliai. Kape Nr. 6 - žiedas, adata ir kriauninis peilis, kape Nr. 7 - du žiediniai auskarai ir 4 žiestos puodo šukės (2 su banguotu linijų ornamentu). Kape Nr. 11 - geležinė apskrita sagtis, grandis, ovalinis skiltuvas, titnago gabalėlis bei įtveriamasis peilis, kape Nr. 15 - geležinis kriauninis peilis ir keturkampė sagtis, kape Nr. 17 - du žalvariniai auskarai kilpiniais galais ir įtveriamasis peilis. Kape Nr. 19 - odinė piniginė ir įtveriamasis peilis, kape Nr. 22 - Zigmanto III Vazos 1623 m. Rygos šilingas, kape Nr. 24 - geležinė keturkampė sagtelė, kape Nr. 28 - odinė piniginė ir kriauninis peilis, o kape Nr. 30 - odinė piniginė ir geležinė keturkampė sagtelė bei karsto lentos fragmentas.

Ištirtus Ruklių kapus tenka datuoti taip: Nr. 5, 11, 17, 28 ir 30 - XVI a. pirmąja puse, o Nr. 3, 4, 8-10, 12-14, 16, 18, 27, 29, 31-33 - XVI a. antrąja puse - XVII a. pradžia.

Birutė Galatkienė

AUKŠTADVARIO-GUDELIŲ SENKAPIAI (PAKRUOJO RAJ.)

1989 m. rugsejo mėnesį Pakruojo rajono "Taikos" kolūkio laukuose melioratoriai rado keletą kapų. Spalio 18 d. Šiaulių "Aušros" muziejaus darbuotojai nuvyko apžiūrėti vietos.

Senkapiai aptikti apie 1,3 km į pietvakarius nuo Aukštadvario kaimo, apie 400 m į pietryčius nuo Švitinio ir Juodupio santakos. Jie yra vos matomo kalvelės viršuje, kuri dabar užversta iš aplinkinių laukų suvilktais akmenimis. Rudenį melioratoriai dalį akmenų nustūmė apie 5-6 m į vakarus, kad jie netruk-